

Heinolan, Hartolan ja Sysmän pohjavesien suojelusuunnitelmien päivitys ja litin pohjavesisuojelusuunnitelman toteuttaminen

1. Hankkeen tausta ja tavoitteet

Heinolan kaupungin sekä Hartolan ja Sysmän kuntien pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat on hyväksytty vuonna 2014. Suunnitelmia on toteutettu pohjavesialueiden suojelun toimenpideohjelmilla ja pohjavesien vuosittaisilla tarkkailuilla. Heinolan kaupungin pohjavesialueiden toimenpideohjelmaa on päivitetty viimeksi vuonna 2019. Heinolan seudun (Heinola, Sysmä, Hartola) pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat toimenpideohjelmat on laadittu toteutumaan 10 vuoden ajalla. Vuonna 2014 hyväksytyjen pohjavesisunnitelmien pohjalta Heinolan kaupungilla sekä Hartolan ja Sysmän kuntien pohjavesialueista on melko kattavaa tietoa pohjavesialueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteista sekä pohjavesialueella sijaitsevista pohjaveden laatuun ja määrään vaikuttavista toiminnoista. Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on myös luokitellut alueen pohjavesialueet. Pohjavesien suojelusuunnitelmien valmistumisesta on kulunut 9 vuotta, suunnitelmien ja toimenpideohjelmien päivitys nykytietämyksen ja uusien ympäristönsuojeluvaatimusten takia on ilmeinen.

Heinolan kaupunki ja Hartolan, Sysmän ja litin kunnat toteuttavat tällä hetkellä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät yhteistyössä siten, että Heinolan kaupunki tuottaa ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä Hartolalle, Sysmälle ja litille. litin kunnan pohjavesien suojelun tilanne on siis järkevää tarkastella yhteistyössä Heinolan kaupungin kanssa.

Pohjavesialueen suojelusuunnitelmat on tarkoitus ottaa huomioon mm. kuntien maankäytön suunnittelussa ja viranomaisvalvonnassa. Lainsäädännöllisesti suojelusuunnitelmien laatiminen on ensi sijassa kunnan tehtävä. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivityksessä on tarkoitus ensisijaisesti selvittää alueita, joilla on runsaasti pohjaveden laatua tai määrää vaarantavia toimintoja riskiperusteisesti ja laatia riskejä vähentäviä toimenpideohjelmaa. Pohjaveden laadun kehityksestä on myös tarkoitus laatia kattavaa ajallista tietoa kehittymistrendeistä ja laatia pohjaveden tila-arvioita.

Suojelusuunnitelman laatimisen keskeinen tavoite on ennaltaehkäistä pohjavesialueen pohjaveden laadun heikkeneminen sekä turvata alueen pohjaveden määrällinen tila rajoittamatta kuitenkaan tarpeettomasti alueen maankäyttöä. Tämä edellyttää sekä suunnitelmallisuutta että kattavaa tietoa pohjavesialueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteista sekä pohjavesialueella sijaitsevista pohjaveden laatuun ja määrään vaikuttavista toiminnoista. Suojelusuunnitelman laatimista koskevat säännökset sisällytettiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004, VMJL) 2a lukuun (lakimuutos 1263/2014).

Suojelusuunnitelman laatiminen edistää vesipuitedirektiivin (VPD) mukaisten ympäristötavoitteiden saavuttamista. Suojelusuunnitelmalla toteutetaan VPD:n liitteen II mukainen pohjavesimuodostumien ominaispiirteiden lisätarkastelu. Lisätarkastelu tehdään pääsääntöisesti niille pohjavesimuodostumille, joilla ei mahdollisesti saavuteta VPD:n ympäristötavoitteita. Lisätarkastelussa arvioidaan yksityiskohtaisesti pohjaveteen kohdistuvat riskit sekä kartoitetaan tarvittavat toimet ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Suojelusuunnitelmassa tehtyä riskien arviointia ja toimenpidesuosituksia voidaan hyödyntää talousveden laatuun vaikuttavien riskien arvioinnissa ja hallinnassa, jota juomavesidirektiivin (98/83/EY) nojalla edellytetään talousveden laadun valvonnassa ja josta kansallisesti säädetään terveydensuojelulain 20 §:ssä.

Vastuutahot ja muut osallistujat

Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaan kunta voi laatia suojelusuunnitelman (VMJL 10 e §). Suojelusuunnitelmien laatimiseen ja päivittämiseen voi hakea valtionavustusta ELY-keskuksesta.

Hankkeessa on tarkoitus edistää Heinolan kaupungin ja kuntien strategioita ja muita ympäristönsuojelullisia tavoitteita, kuten kestävästä kehityksestä, ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista ja kestäviä elintapoja.

2. Hankkeen organisointi ja odotettavat lopputulokset

Hankkeelle nimetään projektityöntekijä ja sille nimetään Heinolan, Hartolan, Sysmän ja Iitin kunnista, joko yhteinen tai kuntakohtainen ohjausryhmä. Mikäli sopivaa projektityöntekijää ei voida nimittää, niin tehtävään vaadittava työpanos ostetaan konsulttiyritykseltä. Ohjausryhmä voi koostua kunnan eri viranomaisten edustajista (mm. ympäristö-, terveys- ja turvallisuus-, vedenhankinta-, maaseutuelinkeino- ja kaavoitusviranomaiset) sekä pelastuslaitoksen, vesihuoltolaitoksen ja ELY-keskuksen edustajista. Ohjausryhmään kutsutaan tarpeen mukaan myös suunnitelma-alueen toiminnanharjoittajia tai muita sidosryhmiä.

Ohjausryhmän tarkoituksena on linjata ja ohjata hanketta sekä arvioida hankkeen tavoitteiden toteutumista suhteessa projektisuunnitelmaan. Hankkeen asiantuntijatyö koostuu verkostosta, jossa on palkattuna:

-Projektityöntekijä/konsulttiyrityksen asiantuntija (Vastuut: Hankkeen johtaminen ja toteuttaminen aikataulussa sekä suunnitelman mukaisesti, arviointi, loppuraportti, sidosryhmäyhteistyö, kehittämis- ja tutkimustyö.)

Hankkeen aikataulu ja toteutus

Hanke toteutetaan ajalla 01.06.2023 - 31.9.2024.

Kesäkuu 2023-Syyskuu 2024

1. Työhön palkataan projektityöntekijä/ostetaan asiantuntija ja nimetään suunnittelija
2. Projektin suunnittelu: Määritetään tarkennetut tavoitteet, sisältö, työprosessit, vastuut sekä velvollisuudet.
3. Kootaan ohjausryhmä hankkeelle
4. Tehdään valituille tärkeimmille pohjavesialueille tila-arvio, johon kuuluu pohjavesianalyysien trenditarkastelu
5. Tehdään valituille tärkeimmille pohjavesialueille toimintasuunnitelman luonnokset
6. Tehdään valituille tärkeimmille pohjavesialueille viranomaisvalvontatoiminnan suositus
7. Luodaan loppuraportti ja suoritetaan tulosten arviointi

Hankkeen toteutuksesta vastaa projektityöntekijä tai vaihtoehtoisesti konsulttiyrityksen asiantuntija, joka työskentelee kokoaikaisesti hankkeen toiminta-ajan. Hankkeen muu resursointi liittyy hanketyöntekijöiden välttämättömiin työvälineisiin, tiloihin sekä palkkoihin.

Heinolan kaupungin sekä Hartolan ja Sysmän kuntien pohjavesien suojelusuunnitelmien päivityksen teko ja Iitin kunnan pohjavesien suojelusuunnitelmien teko kesäkuu 2023- joulukuu 2023.

Tehdään tärkeimmiksi valituille pohjavesialueille tila-arvio ja suojelun toimenpideohjelmaluonnos tammikuu 2024- syyskuu 2024 välisenä aikana.

Valitaan alueelta tärkeät pohjavesialueet riskipohjaisesti, joille tullaan suuntaamaan ympäristönsuojelun/terveydensuojelun ja pelastuslaitoksen tehostettuja valvontatoimia jatkossa tammikuu 2024- syyskuu 2024.

3. Odotettavat lopputulokset

1. Heinolan kaupungille sekä Hartolan ja Sysmän kunnille tutkitaan ja toteutetaan pohjavesialueiden suojeleohjelman päivitys sekä toteutetaan litin kunnalle pohjavesiensuojelusuunnitelma.
2. Tehdään tärkeimmiksi valituille pohjavesialueille tila-arvio ja suojelun toimenpideohjelmaluonnos.
3. Valitaan alueelta tärkeät pohjavesialueet riskipohjaisesti, joille tullaan suuntaamaan ympäristönsuojelun/terveydensuojelun ja pelastuslaitoksen tehostettuja valvontatoimia jatkossa.

Hankkeesta tehdään vaikuttavuusarviot ohjausryhmän itsearvioina ja korkeakoulujen toteuma-arvioina.

4. Työnjako

Heinolan kaupunki vastaa hankkeen johdosta, käytännön kehittämisestä sekä toteutuksesta. Oppilaitokset tuottavat hankkeeseen teoreettista tietoa, viitekehystä sekä analysoituja tietosisältöjä opinnäytetöiden kautta. Verkoston toimijat osallistuvat kukin oman yhteisönsä asiantuntijuuden mukaisesti asiantuntijatyöskentelyyn. Hankkeen toimijat sopivat tarvittaessa yhteistyöstä yhteistoimintasopimuksessa hankkeen kuluessa.

5. Tiedottaminen ja raportointi

Hankkeen perustiedot ja tulokset julkaistaan Heinolan kaupungin ja Hartolan, Sysmän ja litin kuntien viestintäkanavissa. Internet sivuille julkaistaan hankekuvaus. Lisäksi hanketta esitellään Heinolan kaupungin ja Hartolan, Sysmän ja litin kuntien eri toimialojen kokouksissa.

6. Hankkeen kustannusten jakautuminen

Henkilöstö kustannukset	Projektityöntekijän palkka/konsulttipalkkiot: Työskentelee hankkeen toimiajan (1 v) 100 % (3.500 €/kk) + sivukulut = 42 000 € Matkakulukorvaukset: ajanjakso 1 v= 3000 €
materiaali ja tarvike kustannukset	5 000 e
asiantuntija/analyysikustannuksia	5 000 e
Kustannukset yhteensä	55 000 e

Oma rahoitus osuus: 50 % = **27 500 €**

Haettavan rahoituksen osuus: 50 % = **27 500 €**